ПРОЕКТ!

МОТИВИ
КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС

1. Причини, които налагат приемането на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

Причината, която налага приемането на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, е необходимостта Република България да изпълни ангажимента си за транспониране в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2024/1226 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 година относно определянето на престъпленията и санкциите при нарушаване на ограничителните мерки на Съюза, и за изменение на Директива (ЕС) 2018/1673 (Директивата).

Директивата е публикувана в Официалния вестник на Европейския съюз (ЕС) на 29 април 2024 г. и влезе в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ.

Ограничителните мерки на Европейския съюз са основен инструмент за утвърждаване на целите на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС), съгласно член 21 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). Тези цели включват отстояване на ценностите, сигурността, независимостта и целостта на ЕС, консолидиране и подкрепа за демокрацията, върховенството на закона, правата на човека и принципите на международното право и опазване на мира, предотвратяване на конфликти и укрепване на международната сигурност в съответствие с целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации.

За да се осигури ефективното прилагане на ограничителните мерки на Съюза и целостта на вътрешния пазар в рамките на ЕС, както и да се постигне високо равнище на сигурност в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, с Директивата се установяват минимални правила относно определянето на престъпленията и санкциите за нарушаването им.

На равнище ЕС на акта се придава приоритетно значение, като за целите на хармонизанията на материята в наказателноправната област, с Решение (ЕС) 2022/2332 на Съвета от 28 ноември 2022 г.[1] нарушаването на ограничителните мерки беше включено сред областите на престъпност по член 83, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, т.е. сред областите на особено тежка престъпност с трансгранично измерение, произтичащо от естеството или последиците на тези деяния или от особена необходимост за общо противодействие.

Предвиденият в член 20, параграф 1 от Директивата едногодишен срок за въвеждането ѝ в националното законодателство изтече на 20 май 2025 г., поради което срещу България е образувана процедура за нарушение № 2025/0199 на Европейската комисия (ЕК) за неуведомявне в срок на ЕК за мерките за пълно транспониране на Директивата. На 24 юли 2025 г. българската държава е информирана с Официално уведомително писмо на ЕК. На 11 март 2026 г. ЕК изпрати на българските власти мотивирано становище по процедурата.

[1] Решение (ЕС) 2022/2332 на Съвета от 28 ноември 2022 г. за определяне на нарушаването на ограничителните мерки на Съюза като област на престъпност, която отговаря на критериите, посочени в член 83, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ST/10287/2022/REV/1, *ОВ L 308, 29.11.2022 г., стр. 18—21)*

С оглед на горното, изпълнението на задължението на Република България за надлежно въвеждане на изискванията на Директивата в националното законодателство следва да бъде приоритизирано.

2. Цели на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

С предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ЗИДНК) се цели пълно въвеждане в националното законодателство на изискаванията на Директива (ЕС) 2024/1226 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 година относно определянето на престъпленията и санкциите при нарушаване на ограничителните мерки на Съюза, и за изменение на Директива (ЕС) 2018/1673, чрез:

- инкриминиране на деянията, свързани с нарушаване на ограничителните мерки на ЕС;
- осигуряване на ефективни, възпиращи и пропорционални санкции за престъпления, свързани с нарушаване на ограничителните мерки на ЕС.

В по-широк план предложеният законопроект цели осигуряване на последователно и пълно прилагане на политиката на ЕС относно ограничителните мерки.

3. Същност на законодателните промени

Със законопроекта се предлага криминализиране на определени деяния, извършени в нарушение на ограничителни мерки на Съюза, и ефективни, възпиращи и пропорционални по вид и размер наказания за тях, при съобразяване с изискванията на равнище ЕС. Предвидените промени в НК са съобразени с принципите на наказателното право: определеност на наказателната норма, пропорционалност на санкциите и ефективност на наказателното преследване.

В особената част на Наказателния кодекс се създава нова глава седма „а“ „Престъпления против ограничителните мерки на Европейския съюз“, която включва разпоредби от чл. 268а до чл. 268в включително. Новата глава седма „а“ е уредена систематично непосредствено след престъпленията против финансовата, данъчната и осигурителната системи. Тази систематика е обоснована с обстоятелството, че значителна част от деянията, инкриминирани с предлаганото допълнение на закона, засягат финансовата система и паричния оборот. Самостоятелното обособяване на главата подчертава специфичния характер на тези престъпления.

Извеждането на престъпното нарушаване на ограничителните мерки на Европейския съюз в самостоятелна глава в особената част на Наказателния кодекс се налага като подход поради специфичния родов обект на тази група престъпления, а именно обществените отношения, свързани с отстояване на ценностите, сигурността, независимостта и целостта на ЕС, консолидирането и подкрепата за демокрацията, върховенството на закона, правата на човека и принципите на международното право и опазване на мира, предотвратяването на конфликти и укрепването на международната сигурност в съответствие с целите и принципите на Устава на Организацията на обединените нации.

Основната разпоредба от Директивата, която установява престъпленията, свързани с нарушаване на ограничителните мерки, е член 3, параграф 1. Със законопроекта се предлага изискванията на тази разпоредба да бъдат въведени в националното законодателство с разпоредбите на чл. 268а, ал. 1 - 3 от Наказателния кодекс, като в ал. 2 и 3 са изведени престъпленията, изразяващи се в поведение, с което се заобикалят ограничителни мерки на ЕС. С това отграничаване на хипотезите на престъпно заобикаляне на ограничителни мерки от останалите нарушения са отчетени както особеностите на изпълнителните деяния, чрез

които се заобикалят ограничителните мерки, така и някои различни правни последици, които Директивата предвижда за тях.

Предложената регламентация на престъпните състави в чл. 268а от законопроекта се придържа тясно към формулировките на нарушенията на ограничителните мерки, които следва да бъдат криминализирани съгласно Директивата, поради постигнатата в нея висока степен на обобщеност при дефиниране на престъпленията, свързани с нарушаване на ограничителните мерки на ЕС, при съобразяване на видовете мерки и техните формулировки в множеството актове на ЕС, с които се налагат ограничителни мерки.

Ефективното прилагане на предложената разпоредба на чл. 268а от законопроекта предпоставя добро познаване на правните актове на ЕС, с които се налагат визираните в Директивата ограничителни мерки. Задължение и отговорност на всички държавни и общински органи на Република България, както и на заинтересованите юридически и физически лица, е да бъдат информирани и да изпълняват решенията и регламентите на Съвета на ЕС относно ограничителните мерки.

От субективна страна регламентираните в чл. 268а, ал. 1 - 3 от законопроекта престъпления са умишлени. Единствено в чл. 268а, ал. 5, в изпълнение на изискването на член 3, параграф 3 от Директивата, е предвидено престъпление, наказуемо при форма на вината – непредпазливост.

При установяването на съставите на престъпленията, свързани с ограничителните мерки на ЕС, е избран подход, насочен към избягване на риска от прекомерна криминализация, като се предлага България да се възползва от предоставената от Директивата възможност да предвиди, че нарушенията на ограничителните мерки на Съюза, засягащи финансови средства, икономически ресурси, стоки, услуги, сделки или дейности на стойност под 10 000 евро, не съставляват престъпления.

За извършване на престъпленията по чл. 268а, ал. 1 - 3 се предвиждат наказания в размер лишаване от свобода от една до шест години и глоба в размер от 2 500 до 10 000 евро, като съдът може да постанови и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 6 или 7 от НК. Размерът на наказанието лишаване от свобода кореспондира с изискванията на член 5 от Директивата, като за да се избегне прекомерна диференциация и доколкото такъв подход не е типичен за българското наказателно право, не се предлага България да се възползва от предоставената от Директивата възможност да бъде предвиден по-малък максимален срок на наказанието лишаване от свобода, когато финансови средства, икономически ресурси, стоки, услуги, сделки или дейности – предмет на престъпленията, са на стойност под 100 000 евро. С предвидените алтернативни кумулативни наказания се въвеждат изискванията на член 5, параграф 5 от Директивата. Предвид изискването на член 5, параграф 2 от Директивата да се гарантира, че за всички престъпления, посочени в член 3, се предвижда максимална санкция лишаване от свобода, с цел изключване на възможността за прилагане на чл. 78а от Наказателния кодекс, за престъплението по чл. 268а, ал. 5 от законопроекта се предвижда наказание лишаване от свобода до 5 години.

Разпоредбата на чл. 93 от НК се допълва чрез създаването на нова т. 33, която дефинира „ограничителна мярка на Европейския съюз“, с цел въвеждане на изискването на член 2, точка 1 от Директивата и очертаване на кръга на актовете, в които са установени тези мерки, а именно български нормативни актове по прилагане на ограничителните мерки на ЕС и актове на ЕС с пряко приложение. Актовете на ЕС, с които се налагат ограничителни мерки, са предмет на динамична актуализация, като също така при необходимост се приемат нови актове. Поради това изброяването им в Наказателния кодекс не е възможно. Добавянето на т. 33 в чл. 93 от НК с определение на понятието „ограничителна мярка на Европейския съюз“ гарантира еднопосочното тълкуване и правилно прилагане на

съответните престъпни състави, а с това се избягва рискът от създаване на противоречива съдебна практика по прилагането на закона.

Дефиницията по член 2, точка 2 от Директивата се използва в текстовете на самите разпоредби, като се използва изразът „физическо или юридическо лице, друго правно образувание или орган, спрямо което е наложена ограничителна мярка на Европейския съюз“, целящ максимално широка дефиниция на възможната правна форма на субекта на ограничителна мярка на ЕС.

Съдържанието на понятието „финансови средства“ по член 2, точка 3 от Директивата е развито в чл. 268в, т. 1, като същото се използва само за целите на новата глава седма „а“ от Наказателния кодекс. Регламентацията е необходима, тъй като в съдържащата се в Регламент на Съвета (ЕС) № 833/2014 от 31 юли 2014 г. относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (Регламент (ЕС) № 833/2014) дефиниция за финансови средства, която сама по себе си е пряко приложима, не са включени криптоакивите. Самата дефиниция за криптоактиви е регламентирана в член 3, параграф 1, точка 5 от Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета[2] и е с пряко приложение.

Въвеждането на дефинициите по чл. 2, т. 4-6 от Директивата се осъществява чрез проектните разпоредби на чл. 268в, т. 2 - 4.

Определенията в чл. 268в НК следват установената терминология и осигуряват еднозначност при прилагането на новите наказателни норми. Включването им в самостоятелна разпоредба, а не в общите дефиниции на чл. 93 от НК, е обосновано с техния специфичен обхват, а именно - те са предназначени изключително за тълкуване в рамките на глава седма „а“.

С чл. 268а, ал. 1 пълно и точно се въвеждат изискванията на член 3, параграф 1, букви „а“-„ж“ и буква „и“ от Директивата, като се криминализират деяния, които съставляват нарушение на ограничителни мерки на ЕС, както следва:

- В чл. 268а, ал. 1, т. 1 и 2 се криминализират нарушенията на мерките, състоящи се в замразяване на финансови средства или икономически ресурси. Тези мерки включват забрана за предоставяне, пряко или косвено, на финансови средства или икономически ресурси на или в полза на физически или юридически лица, образувания или органи, спрямо които се прилагат мерки, състоящи се в замразяване на средства или икономически ресурси, както и задължение за замразяване на всички финансови средства и икономически ресурси, които принадлежат на същите лица, образувания или органи, или са притежавани, държани или контролирани от тях.

По отношение на престъплението по чл. 268а, ал. 1, т. 2 следва да се има предвид, че съгласно регламентите на ЕС относно ограничителните мерки средствата и икономическите ресурси на включените в списъка лица се замразяват по силата на съответния регламент от момента на включването им в списъка (вж. например член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 269/2014). Мерките са задължителни за всички субекти на правото, респективно умишленото им нарушаване ще представлява престъпление по чл. 268а, ал. 1, т. 1 или 2. За целите на очертаване на кръга на адресатите на мярката, респективно на субектите на престъплението, следва да се реферира и към дефинициите в чл. 268в, т. 3 и 4 за „замразяване на финансови средства“ и „замразяване на икономически ресурси“. Необходимо е да се отчита обстоятелството, че прилагането на финансови санкции и по-точно замразяването на активи представляват задължение както за публичния,

[2] Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 г. относно пазарите на криптоактиви и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 1095/2010 и на директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/1937 (текст от значение за ЕИП)

така и за частния сектор, включително отговорност носят кредитните и финансовите институции, тъй като на практика те участват в по-голямата част от финансовите трансфери.

- В чл. 268а, ал. 1, т. 3 се криминализират нарушенията на ограничителните мерки на ЕС относно ограниченията за допускане на територията на държава членка (забрани за пътуване). Такива мерки обикновено са предвидени в решения на Съвета, приети на основание член 29 от Договора за Европейския съюз. Тяхното прилагане се осъществява като държавите членки вземат необходимите национални мерки за предотвратяване на влизането или транзитното преминаване на санкционираните физически лица във всички зони на територията на дадена държава членка.
- В чл. 268а, ал. 1, т. 4 се криминализират нарушения на ограничителните мерки на ЕС, изразяващи се в забрана или ограничаване на сключването или продължаването на сделки под каквато и да било форма, включително финансови сделки, както и възлагането или продължаването на изпълнението на договори за обществени поръчки или концесии, попадащи в обхвата на директиви 2009/81/ЕО[3], 2014/23/ЕС[4], 2014/24/ЕС[5] или 2014/25/ЕС[6] на Европейския парламент и на Съвета, с трета държава, органи на трета държава или образувания и органи, пряко или непряко притежавани или контролирани от трета държава или органи на трета държава.

Разпоредбата, освен за договори за обществени поръчки и концесии, се отнася до секторни сделки, забранени от регламентите на ЕС, които не се причисляват към класическите категории секторни санкции (като например забрани за внос и износ, забрани за предоставяне на услуги). Забраните за секторни сделки включват например забраната за сътрудничество по член 5аа, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 833/2014 и забраната за отдаване под наем и лизинг по член 20, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/1509[7].

- В чл. 268а, ал. 1, т. 5 се криминализират нарушения на ограничителните мерки на ЕС, изразяващи се в неизпълнение на забрана на търгуването, вноса, износа, продажбата, покупката, прехвърлянето, транзита или превоза на стоки или услуги. Нарушаването на тези забрани следва да съставлява престъпление, включително ако стоките се внасят или изнасят от или за трета държава, за да бъдат прехвърлени към местоназначение, по отношение на което забраната за внос, износ, продажба, покупка, прехвърляне, транзит или превоз на тези стоки представлява ограничителна мярка на Съюза.
- В чл. 268а, ал. 1, т. 6 се криминализира търгуването, произвеждането, държането, предаването другиму, внасянето, изнасянето, продаването, купуването, прехвърлянето, трансферирането, транзитирането или превозването, когато са извършени по отношение на изделия като оръжия, военни технологии и оборудване, стоки, софтуер и технологии, които са включени в Общия списък на оръжията на Европейския съюз, приет

[3] Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (текст от значение за ЕИП);

[4] Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за възлагане на договори за концесия текст от значение за ЕИП;

[5] Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО текст от значение за ЕИП;

[6] Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО текст от значение за ЕИП;

[7] Регламент (ЕС) 2017/1509 на Съвета от 30 август 2017 г. за ограничителни мерки срещу Корейската народнодемократична република и за отмяна на Регламент (ЕО) № 329/2007;

от Съвета на 20 февруари 2023 г.[8], или са изброени в приложения I и IV към Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета[9], тъй като съгласно изискванията на Директивата действията с тези стоки в нарушение на ограничителни мерки следва да съставляват престъпление без значение на тяхната стойност. Изпълнителното деяние е сходно с това на действащата разпоредба на чл. 233, ал. 1 от НК във втората й хипотеза, като при нея обхватът на дейностите е по-широк от този в Директивата, както и с чл. 339б от НК. Действащите чл. 233 и чл. 339б от НК включват в своя обхват нарушения на мерки на Организацията на обединените нации, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и Европейския съюз. Именно поради това с проекта се предлага отпадането от чл. 233, ал. 1 и чл. 339б от НК на нарушаването на забрани, ограничения или санкции, наложени от ЕС и добавянето на допълнителните дейности, които са извън обхвата на Директивата, в изпълнителното деяние в проектната разпоредба на чл. 268в, ал. 1, т. 6. Така се въвежда ясна граница между новия престъпен състав и съществуващите разпоредби на НК - чл. 233 и чл. 339б и се избягва дублирането на състави на престъпления. По този начин се създава единен престъпен състав, с който да се обхващат всички възможни дейности, нарушаващи ограничителни мерки на Съюза. След изменението, чл. 233 и чл. 339б от НК ще продължат да обхващат нарушения на забрани само на Организацията на обединените нации и Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, докато нарушенията на мерките на ЕС ще бъдат изцяло в обхвата на новия чл. 268а от НК.

- В чл. 268а, ал. 1, т. 7 са криминализирани нарушенията на секторни икономически и финансови мерки, изразяващи се в забрана за предоставянето на финансови услуги или извършването на финансови дейности. Такива финансови услуги и дейности включват, но не се ограничават до: финансиране и предоставяне на финансова помощ, предоставяне на инвестиции и инвестиционни услуги, емитиране на прехвърлими ценни книжа и инструменти на паричния пазар, приемане на депозити, предоставяне на специализирани услуги за финансови съобщения, операции с банкноти, предоставяне на услуги по определяне на кредитен рейтинг и предоставяне на криптоактиви и портфейли (по отношение на финансови дейности вж. 5а от Регламент (ЕС) № 833/2014). Дефиниции за някои от тези дейности се съдържат в Регламент (ЕС) № 833/2014, напр. за „дейности по определяне на кредитен рейтинг“ е дефинирана в член 1, буква у), за „финансиране или финансова помощ“ в член 1, буква о) от Регламент (ЕС) № 833/2014, за „инвестиционни услуги“ в член 1, буква д) от Регламент (ЕС) № 833/2014.
- В чл. 268а, ал. 1, т. 8 са криминализирани нарушенията на секторни икономически и финансови мерки, изразяващи се в забрана за предоставянето на услуги, различни от финансови услуги. Такива услуги включват, но не се ограничават до: услуги по предоставяне на правни консултации, услуги по доверително управление, услуги в областта на връзките с обществеността, счетоводството, одита, воденето на счетоводни книги и данъците, консултантски услуги по управление и стопанска дейност, консултантски услуги в сферата на информационните технологии, услуги за радио- и телевизионно разпространение, архитектурни, инженерни и други услуги.

[8] Общ списък на оръжията на Европейския съюз приет от Съвета на 20 февруари 2023 г. (оборудване, включено в обхвата на Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване) (актуализиращ и заменящ Общия списък на оръжията на Европейския съюз, приет от Съвета на 21 февруари 2022 г. (ОВ C 100, 1.3.2022 г., стр. 3.)) (ОВППС) 2023/C 72/02;

[9] Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 година за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба (преработен текст);

- В чл. 268а, ал. 1, т. 9 е криминализирано поведение, съставляващо нарушение или неизпълнение на специалните условия на разрешенията (дерогации), предоставени от компетентните органи, за извършване на определени дейности, които при липсата на такова разрешение представляват нарушение на забрана или ограничение, което съставлява ограничителна мярка на Съюза. Всяка дейност, извършвана без разрешение, може да се смята, в зависимост от обстоятелствата по случая за нарушение на ограничителните мерки на Съюза, които се състоят в замразяване на финансови средства или икономически ресурси, забрани за пътуване, оръжейно ембарго или други секторни икономически и финансови мерки.

В чл. 268а, ал. 2 и 3 пълно и точно се въвеждат изискванията на член 3, параграф 1, буква „з“ от Директивата, като се криминализират деяния, изразяващи се в поведение, с което се заобикалят ограничителните мерки на Съюза.

Пример за поведение, с което се заобикалят ограничителните мерки на Съюза, което е все по-разпространено, е практиката на физически или юридически лица, други правни образувания или органи, спрямо които са наложени ограничителни мерки, да използват, прехвърлят на трета страна или по друг начин да се разпореждат с финансови средства или икономически ресурси, пряко или косвено притежавани, държани или контролирани от тях, с цел укриване на съответните финансови средства или икономически ресурси. Освен това практиката на предоставяне на невярна или заблуждаваща информация (включително непълна относима информация), с цел да се скрие фактът, че физическо или юридическо лице, друго правно образувание или орган, спрямо което са наложени ограничителни мерки, е действителният собственик или бенефициер на финансови средства или икономически ресурси, за които са приложими ограничителните мерки на Съюза, също представлява заобикаляне на ограничителните мерки на Съюза.

Неспазването на задължение за докладване до компетентните административни органи, установено в актове, с които се определят ограничителни мерки на Съюза, също се криминализира съгласно изискванията на Директивата в проектната разпоредба на чл. 268а, ал. 3. Посоченото деяние е обособено в самостоятелен престъпен състав, тъй като при него субектът на престъпление е винаги физическо лице или лице, което управлява или представлява юридическо лице, друго правно образувание или орган, спрямо които е наложена ограничителна мярка на Европейския съюз. При деянията по ал. 2 на чл. 268а субектът на престъплението може да бъде всяко лице, а не само такова, спрямо което е наложена ограничителна мярка на ЕС.

В съответствие с изискванията на член 8 от Директивата в чл. 268а, ал. 4 се предлага престъпленията да са по-тежко наказуеми в случаите, в които деянието е: извършено от лице, което действа по поръчение или в изпълнение на решение на група, организация или организирана престъпна група; извършено чрез използване на документ с невярно съдържание или на неистински или преправен документ; извършено с користна цел; извършено повторно или представлява опасен рецидив.

В чл. 268а, ал. 5 се регламентира отговорност за извършване на престъплението по чл. 268а, ал. 1, т. 6 по непредпазливост, като така се въвежда изискването на член 3, параграф 3 от Директивата.

С чл. 268а, ал. 6 се въвежда изискването на член 10, параграф 2 от Директивата, като се предвижда в хипотезите на чл. 268а, ал. 2, т. 1 и 2 финансовите средства и/или икономическите ресурси – предмет на престъплението, да се отнемат в полза на държавата, а когато липсват или са отчуждени, да се присъжда тяхната равностойност. В посочената разпоредба е направено уточнението, че предметът на престъплението по чл. 268а, ал. 2, т. 1 и 2 ще се отнеме само ако виновният е лице, спрямо което е наложена ограничителна мярка

на ЕС - съгласно изискването на чл. 10, параграф 2 от Директивата. В хипотезата, когато виновното лице по чл. 268а, ал. 2, т. 1 и 2 не е лице, спрямо което е наложена ограничителна мярка на ЕС, няма да се пристъпи към отнемане на предмета на престъплението по силата на разпоредбата на чл. 268а, ал. 6.

В чл. 268а, ал. 7 от проекта се предвижда отнемане на предмета на престъплението по чл. 268а, ал. 1, т. 6 и ал. 5 от НК, независимо чия собственост са, а ако липсват и ли са отчуждени се присъжда тяхната равностойност.

С предложението за създаване на чл. 268а, ал. 8 се въвеждат изискванията на Директивата относно по-леката наказуемост, в случаите когато деецът се предаде на органите на властта, разкрие всичко, което му е известно за извършените престъпления, и по този начин съществено улесни разкриването и доказването на престъпленията.

В разпоредбата на чл. 268б, ал. 1 се въвежда изискването на член 3, параграф 5 от Директивата относно хуманитарната помощ, доколкото Директивата няма за цел да криминализира хуманитарната помощ за нуждаещи се лица или дейности в подкрепа на основни човешки потребности, когато това се прави в съответствие с принципите на безпристрастност, хуманност, неутралност и независимост, и когато е приложимо, с международното хуманитарно право. В ал. 2 на същата разпоредба се изпълнява изискването на член 3, параграф 4 от Директивата за обявяване, че деянието не е престъпно, когато е извършено от лице, упражняващо регламентирана в Закона за адвокатурата дейност, когато информацията, която това лице е получило или получава, е от или относно някой от неговите клиенти в процеса на установяване на правното му положение, или при защита или представителство на този клиент във или по повод на производство, регламентирано в процесуален закон, което е висящо, предстои да бъде образувано или е приключило, включително при предоставяне на правна консултация за образуване или избягване на такова производство, независимо дали тази информация е получена преди, по време на или след приключване на производството. Изключването на адвокатите от задължението за докладване при упражняване на тяхната регламентирана дейност съхранява принципа за адвокатска тайна и правото на защита.

За целите на въвеждане на изискванията на член 13 от Директивата в заключителните разпоредби на законопроекта се предлагат съответни допълнения в чл. 172, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс и в чл. 3, ал. 1 от Закона за специалните разузнавателни средства, така че да се осигури възможност за използването им при разследването на тези престъпления. Предложението е мотивирано от обстоятелството, че нарушаването на ограничителните мерки е включено сред областите на престъпност по член 83, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), т.е. сред областите на особено тежка престъпност с трансгранично измерение, произтичащо от естеството или последиците на тези деяния или от особена необходимост за общо противодействие. Отчита се също така, че често нарушаването на ограничителните мерки на ЕС може да бъде свързано с престъпления, попадащи в обхвата на някои от останалите изброени в член 83 от ДФЕС области на престъпност като тероризъм и изпиране на пари.

Със законопроекта се предлага допълнение на чл. 83а от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), така че да бъдат изпълнени изискванията на член 7 от Директивата. Допълнението се налага във връзка с възприетия на равнище ЕС нов концептуален подход за хармонизация на санкциите за юридически лица, в чиято полза е извършено престъпление. Първата директива в областта на наказателното право с въведени минимални максимуми на размерите на имуществените санкции като сума в твърд размер или процент от оборота на юридическото лице в световен мащаб е Директива (ЕС) 2024/1203 относно защитата на околната среда чрез наказателно право. Това е

тенденцията по отношение на санкциите за юридически лица, която се наблюдава и в понастоящем водените преговори на равнище ЕС по няколко директиви в областта на наказателното право. В предложената редакция на чл. 83а, ал. 3, т. 5 и 6 от ЗАНН се предвижда максимум на размера на имуществената санкция, но не по-малко от равностойността на облагата, като по този начин се осигурява придържане към установения в националното законодателство модел и съблюдаване на изискванията за ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. Предложените изменения на чл. 83а, ал. 11, 13 и 14 от ЗАНН имат за цел прецизиране на уредбата на отговорността на юридическите лица при извършено престъпление.

Предлага се и съответно допълнение в Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, като така се въвежда изискването на член 14 от Директивата.

Във връзка с изискването на член 17 от Директивата за ежегодно представяне на Европейската комисия определени статистически данни за престъпленията, посочени в членове 3 и 4 от Директивата и с оглед на възложените с чл. 7, ал. 1 от Закона за статистиката отговорности на Националния статистически институт (НСИ) по осъществяване на статистическата дейност на държавата, в допълнителните разпоредби на законопроекта се предлага статистическите данни да се предоставят на ЕК от НСИ.

4. Очаквани резултати от прилагането на проекта на Закон за допълнение на Наказателния кодекс:

С предложеният законопроект ще бъдат изпълнени в цялост ангажиментите на Република България за въвеждане в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2024/1226 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 година относно определянето на престъпленията и санкциите при нарушаване на ограничителните мерки на Съюза, и за изменение на Директива (ЕС) 2018/1673 и прекратяване на процедурата за нарушение.

5. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

За изпълнението на предвидените промени не са необходими допълнителни разходи, трансфери или други плащания.

Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет.

Законопроектът не съдържа разпоредби, свързани с въвеждането на регулаторни режими.

Проектът на закон съдържа разпоредби, въвеждащи акт на Европейския съюз, поради което към него е изготвена таблица за съответствие с правото на ЕС.

Към законопроекта е приложена справка за съответствието му с Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и с практиката на Европейския съд по правата на човека.

Законопроектът е публикуван за провеждане на обществени консултации за срок от 30 дни.